Okrugli sto
"Energetska efikasnost u cilju održivog i ekološkog razvoja društva"
Budva, 22. jun 2012. godine

Značaj održivog razvoja energetskog sektora

Aneta Milutinović
Odjeljenje za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj

Jovana Tomaševića bb, tel: 241 536,
fax: 241 392, e-mail: kor@t-com.me,
www.kor.gov.me

Koncept održivog razvoja u Crnoj Gori

- **DEFINICIJA OR:**
  - *Balans tri stuba OR, ekonomskog, socijalnog i ekološkog, kako bi se prirodni resursi sačuvali i za buduće generacije*
- **OR CG - definisan kroz 8 principa:**
  1) **Uravnotežen i pravičan ekonomski razvoj** koji se može održati u dužem vremenskom periodu;
  2) Smanjenje **siromaštva**;
  3) Učešće svih zainteresovanih strana u procesu odlučivanja: **dijalog, povjerenje i društveni kapital**;
  4) Pažljivo **upravljanje i očuvanje neobnovljivih resursa**;
  5) Racionalna/održiva upotreba **energije** i prirodnih resursa;
  6) **Minimiziranje otpada**, efikasno sprječavanje i kontrola zagađenja, minimiziranje ekoloških rizika;
  7) **Unapređenje** sistema **obrazovanja i zdravstva** i poboljšanja u pogledu **ravnopravnosti polova**;
  8) Zaštitu **kulturnih identiteta**.

© MORT, Vlada Crne Gore

Tri stuba OR

Ekonomski razvoj	Životna sredina i prirodni resursi	Društveni razvoj
✓Makroekonomska kretanja ✓Regionalni razvoj i zaposlenost ✓Saobraćaj ✓Turizam ✓Poljoprivreda i ruralni razvoj ✓Energetika ✓Industrija ✓Nove tehnologije	✓ Zaštita biodiverziteta i očuvanje prirodnih vrijednosti ✓Vode ✓Vazduh ✓Zemljište ✓Šume ✓Sistem upravljanja životnom sredinom ✓Prostorno planiranje ✓More i obalno područje ✓Klimatske promjene i zaštita ozonskog omotača ✓Otpad	✓Obrazovanje ✓Zdravstvo ✓Ravnopravnost i socijalna zaštita ✓Kultura i mediji ✓Urbani razvoj ✓Upravljanje i učešće javnosti u donošenju odluka

© MORT, Vlada Crne Gore

Institucionalni okvir za OR

- **Nacionalni savjet za održivi razvoj (NSzOR) – 2002.**
- **Kancelarija za održivi razvoj (KOR): 2005 – 2011.**
  - ***Odjeljenje za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj*** **u Ministarstvu održivog razvoja i turizma**
- **Nacionalna strategija održivog razvoja (NSOR): 2007 – 2012.**
  - **Akcioni plan 2011-2012. godine usvojen u aprilu 2011. godine**
- **Komunikaciona strategija održivog razvoja (KSOR): 2011 – 2013.**

Održivi razvoj i ENERGETIKA

- **Višestruka uloga energetike:**
  - preduslov ekonomskog razvoja i zadovoljavajućeg životnog standarda građana,
  - jedan od ključnih sektora za ozeljenjavanje ekonomije (Rio + 20) i
  - jedan od mogućih izvora zagađenja i negativnih uticaja na životnu sredinu.
- **Izazovi u oblasti energetike:**
  - Negativni energetski trgovinski bilans
  - Jedna od najvećih stopa potrošnje energije u Evropi
  - Zastarjele tehnologije u industrijskim i energetskim postrojenjima, što izaziva velike pritiske na životnu sredinu i čini energetski sektor glavnim izvorom antropogene emisije gasova staklene bašte
  - Nedovoljno razvijeno tržište za OIE

© MORT, Vlada Crne Gore

Kako do održivog energetskog sektora?

- **AP NSOR 2011 – 2012:** ***Inovirani prioritetni zadaci:***
  - povećanje energetske efikasnosti na strani proizvodnje, prenosa, distribucije i potrošnje energije,
  - smanjenje energetske uvozne zavisnosti uz optimalno korišćenje raspoloživih domaćih resursa i prioritet obnovljivim izvorima energije
- **Ključne preporuke:**
  - Dalje sprovođenje mjera energetske efikasnosti *(oblast gradnje – poseban prioritet)*

Stimulacija korišćenja obnovljivih izvora energije na nivou malih i srednjih preduzeća i domaćinstava
  - Pozitivan primjeri: ME EE – Montesol projekat
  - Projekti ME za OIE – MHE, vjetrofarma, biomasa i slično…
  - Diversifikacija nacionalnog energetskog portfolija u strateškom planiranju daljeg razvoja energetike
    - **revizija Strategije energetike – šansa**

© MORT, Vlada Crne Gore

Projekat Vlade Crne Gore – Vlade Holandije „Procjena tehnoloških potreba“ (2011-2012)

- **Cilj projekta:**
  - definisanje što boljeg odgovora Crne Gore na izazove klimatskih promjena i ispunjenje obaveza u okviru UNFCCC-a i
  - jačanje *kapaciteta* Vlade Crne Gore i ostalih aktera da razviju strategije rasta sa niskim emisijama identifikacijom prioritetnih tehnologija
- **Ključni sektori** – ENERGETIKA, turizam, industrija, šumarstvo, poljoprivreda
- **Dalji koraci:** prioritizacija tehnologija koje će pomoći održivom razvoju ključnih sektora
  - **ENERGETIKA:**
    - **Tehnologije za proizvodnju energije**
    - **Tehnologije za potrošnju energije**

Uloga privrednog sektora u stimulisanju održivog energetskog sektora

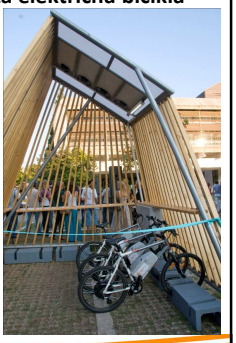
- **Društveno odgovorno poslovanje (DOP) firmi**
  - Pored zarade profita, odgovornost za uticaj svog poslovanja na zaposlene, partnere, klijente i širu zajednicu u kojoj posluju
- **Primjer pozitivne prakse:**
  - Philips u Danilovgradu – pilot opštini održivog razvoja
    - Zamjena običnih sijalica za ee u 6 učionica u OŠ “Vuko Jovović”

© MORT, Vlada Crne Gore

Projekat KOR- a i Njemačkog društva za međunarodnu saradnju (GIZ) – "Solarna stanica za električna bicikla"

Stanica je zvanično otvorena 16. septembra 2010. godine.

- **Ciljevi projekta:**
  - korišćenje alternativnih sredstava gradskog prevoza,
  - **doprinos popularizaciji obnovljivih izvora energije**,
  - **smanjenje negativnih uticaja na klimatske promjene (kroz smanjenje emisije CO2)** i
  - uticaj na poboljšanje zdravlja i kvaliteta života ljudi.
- **Nastavak projekta**
  - korišćenje Solarne stanice za električna bicikla u edukativne svrhe kroz organizovanje otvorenih/edukativnih časova u Stanici za srednjoškolce.

HVALA NA PAŽNJI

Odjeljenje za podršku Nacionalnom savjetu za održivi razvoj
Jovana Tomaševića bb, tel: +382 20 241 536,
fax: +382 20 241 392, e-mail: kor@t-com.me,
www.kor.gov.me